



Tutustuimme
kuuteen mielen-
kiintoiseen
kohteeseen

Maitotilojen keväinen opintomatka Itä- ja Kaakkois-Suomeen - 25.-27.3.2025

Tutustuimme kotimaan opintomatalla kuuteen erilaiseen maitotilaan oppien samalla heidän tuotannon toimintatavoistaan, valituista strategioistaan yrittäjinä sekä vastuullisuuteen liittyvistä asioista. Matka innosti osallistujia kehittämään oman tilansa toimintaa uusin näkökulmin. Opintomatkan tilavierailukohteet oli valittu onnistuneesti ja matkasta saatu ammatillinen hyöty koettiin runsaaksi.



Ensimmäinen tilavierailukohtemme oli 360 lehmän maitotila, jossa lehmärotuina Ayrshire (Ay) ja Holstein (Hol). Tilaa on kehitetty eteenpäin rohkeasti laajentamalla. Vuonna 2010 on tehty 200 lehmän pihatto ja seuraava lehmien ns. kakkoshalli valmistui vuonna 2018. Erillinen vasikkala on rakennettu 2015, jossa yksilökarsinat sekä neljä tilavaa ryhmäkarsinaa. Uusimpana hiehopihatto ns. teini-ikäisille (5-12 kk) valmistui vuonna 2024.

Tilalla on käytössä ruokinnassa täysseos. Säilörehut korjataan noin 250 ha alalta ja kolme satoa. Pääosa viljasta ostetaan tilalle tuoreena ja murskesäilötään. Vasikoilla vasikka-ape, joka sisältää olkea, heinää, viljaa, melassia ja rypsiä. Se säilyy 2-3 viikkoa kerrallaan. Vasikoilla hapanjuotto 30 asteen lämpöinen juoma. Lannan separointijakeella kuivitetaan vasikkalaa ja ylänavetan kuivikepohjaa (hiehot).





Lypsy tapahtuu 2x12 paikkaisella GEA:n takalypsyasemalla. Lypsykoneen kiinnitys kaksi nännikuppia kerrallaan taktiikalla. Lypsyasemalla on selkeät ja käytännön läheiset työohjeet. Ensikot ovat omassa ryhmässään, pärjäävät paremmin niin. Hiehopihatossa oli monille uutena kiinnostavana ratkaisuna verhoseinän sijaan verkkopelti, joka päästää ilmaa ja valoa läpi, mutta toimii hyvänä tuulensuojana.

Yrittäjät tuntuivat aidosti seisovan ratkaisuidensa takana ja olivat ammatistaan sekä yrittäjyydestään ylpeitä, itsevarmaa ammattiesittelyä oli hieno seurata. Heillä on myös selkeästi toiminnan tavoite, visio ja päämäärä sovittuna.





Toisessa tilakohteessa ennakkokiinnostus liittyi kestäväan ja kovatuottoiseen Ayrshire karjaan. EKM-tuotos oli 13134 kg ja poistettujen keskipoikimakerta 3,6 vuonna 2023. Vuodelle 2024 luvut hieman alenivat, joka harmitti selvästi yrittäjää. Syynä tähän hän piti 2.sadon epäonnistumista, kun korjuu myöhästyi sateiden takia ja rehu meni vanhaksi. Toisaalta tätä satoa tuli paljon, sitä syötettiin pitkään ja heikensi tuloksia vähän.

Lehmillä on erillisruokinta ja väkirehukioskeja 2 kpl. Lehmät ruokitaan 100 päivää poikimisesta tavoiteruokinnalla. Lehmillä kesällä viilennyspuhaltimet ja talvella ulkoilutus ja näitä yrittäjä pitää tärkeinä lehmien hyvinvoinnille.

Erillinen vasikkala, jossa samassa myös umpilehmien pihatto, ulkoilumahdollisuus ja tilava poikimakarsina. Vasikoilla on runsas maitojuotto 3 kk ikään asti. Juoton jälkeen runsas väkirehumäärä 3 kg/vasikka/pv + vapaa heinä. Maitojuotolta vieroituksen jälkeen juottaa lämmintä vettä, joka auttaa vieroituksessa sekä tukee kuiva-aineen syöntiä. Hyvin kasvavat ja tyytyväiset vasikat. Yrittäjä toteaa; vasikan alkukasvatus on todella tärkeää ja hieho aikana karkearehulla tehdään lehmälle runko.

Kaikessa rakentamisessa on täällä menty eläinten hyvinvointi edellä. Lypsylehmät ovat vuonna 2012 valmistuneessa 2 % pitkittäiskallistetussa 1-robotin pihatossa, jossa täysverhoseinät. Hiekkakuivitus kesäisin, talvisin lisää hiekan joukkoon turvetta. Lypsylehmiä seuratessa huomasimme, kuinka helposti lehmät menivät makuulle yhtään empimättä. Se kertoo hyvästä parsien makuumukavuudesta ja oikeasta mitoituksesta. Hiehoilla on myös pitkittäiskallistettu 3-seinäinen kevytpihatto, jonka etuosaan lisätty jälkikäteen verhoseinä estämään lumen ja sateen ruokintapöydälle. Hiehoilla vinokuivikepohja 9 % kallistuksella, joka yrittäjän mukaan saisi olla jyrkempikin.

Yrittäjä on hoitanut karjaa lähestulkoon itsenäisesti. Nyt on saamassa myös navettatöihin työntekijän avuksi. Lietteen ja kuivalannan levityksessä on urakoitsija ja rehunteossa apuri. Viljankuivatus rahtikuivatuksella, viljaa viljelee pahnosten vuoksi. Myös täällä huokui hyvällä tavalla ammattitilpeys ja yrittäjää voisikin kuvailla sanoin: tosi lehmäihminen hyvällä karjasilmällä.





Retken kolmas kohdetila oli korkeatuotoksinen 2-robotin Holstein karja. Tilaa on kehitetty jatkuvasti peruskorjauksin ja lisälaajennuksin. Navetan peruskorjauksessa vuonna 2016 asennettiin mm. vesipedit, kennoikkunat, uusittiin lantakone ja valaistus sekä tehtiin jaloittelutarha. Seuraavassa peruskorjauksessa vuonna 2019 tuli uudet lypsyrobotit sekä automaattinen Vector ruokintajärjestelmä. Vanhempaan pihattoon on tehty uusi laajennusosa lypsäville vuonna 2021 sekä kokonaan uusi umpi- ja hiehohalli vuonna 2022.

Kaikki eläintilat olivat todella siistit ja puhtaat. Tilalla on hyvin suunnitellut prosessit ja työohjeet. Valkotauluja on töiden ohjaukseen ja vuorojen muistamiseen useita, management hallussa. Hedelmällisyyden tunnusluvut on hyvät ja vuoden poikimajakauma tasainen, joka onkin edellytys hyvälle ja tasaiselle maitovirrälle ja -tuloille. Tavoitteena on, että eläimiä poikii 10 kpl / kuukausi. Säilörehun säännöllinen kuiva-ainemittaus omalla mittarilla ja ruokinnan tarkistus sekä tarvittavat korjaukset lähes viikoittain.



Yrittäjillä on suuri arvostus tiineiden lehmien ja vasikoiden eteen. Vasikat ovat yrittäjien sanoin tilan tulevia kultakimpaleita ja niiden hyvinvointia vaalitaan kaikin mahdollisin keinoin. Vasikkakarsinat olivat superpuhtaat ja tuttiämpärit puretaan osiin, pestään ja kuivataan hyvin joka juoton jälkeen. Myös koko vasikkakeittiö oli hyvin siisti.

Kaikista maidoista mitataan brixit (vasta-aineet) ja vasikat saavat ternimaidon 4 tunnin sisällä syntymästä. Tilalla oli myös kätevä idea ternimaitojen pakastamiseen Ikean 4,5 litran pakastepussi. Umpilehmien ruokintaan panostetaan, niiden pitää syödä paljon ja syöntikyvyn pysyä yllä. Umpilehmillä erillisruokinta paalisäilörehu sekä olki ja ne otetaan lukkoaitaan kiinni syömään tarvittavat väkirehut näin varmistaen, että kaikki saavat tarvitsemansa.





Neljännessä kohteessa tutustuttiin vain uuteen nuorkarjapihattoon, joka oli syksyllä 2024 valmistunut 2-rivinen ja 96 paikkainen Robora konseptin pihatto. Rakennettu vanhan aiemmin palaneen hiehonavetan tilalle. Lypsylehmien 2-robotin pihatto sijaitsee 4 km päässä hiehonavetasta. Uuden hiehopihaton rakentaminen lähemmäs sitä olisi maksanut enemmän ja laidunnus ei olisi onnistunut siellä. Taustalla traaginen navetta-palo, jossa menetettiin lähes kaikki aiemmat hiehot, vain kaksi selviytyi. Yrittäjäpariskunta jaksanut kuitenkin aloittaa vielä alusta uuden hiehopihaton myötä.



Ilmanvaihto on toteutettu kennolevyikkunoiden ja poistohormien avulla. Pihatossa on makuuparret kaikille ryhmille vähän eri mitoituksilla. Yrittäjät kokivat ratkaisun tukevan parsiin oppimista lehmänä. Päädyssä muutama olkipohjainen sairaskarsina. Pihatto oli hyvin siisti ja valoisa. Eläimet olivat hyvin tasalaatuisia kooltaan ja kuntoluokiltaan omissa ryhmissään. Ruokintana sama hiehoapeseos koko pihattoon, pienemmät saavat lisäväkirehua. Tulevat lypsylehmänavetalta 4 kk iässä tänne. Aiemmin tulivat juotolta vieroituksen jälkeen 3 kk iässä, mutta se ei toiminut, kun olivat liian pieniä vielä pihatton olosuhteisiin.





Viides kohteemme oli vuonna 2020 rakennettu 6-rivinen Robora pihatto, jossa 2 x Lely A5 lypsyrobotit ja varauspaikka kolmannelle robotille. Karja on pelkästään Holstein rotua. Vasikat ovat noin viikon ajan syntymästä lypsylehmäpihatossa yksilökarsinoissa, josta siirtyvät vanhan navetan puolelle nuorkarjaosastoon. Sieltä nyt uutena kokeiluna tiineiden hiehojen siirto jo useampi kuukausi ennen poikimista toisen robotin takakiertoon. Oppivat hyvissä ajoin robotin ja pihatton ääniin ja lypsyn aloitus ollut helpompaa.

Kaikki liete separoidaan, levitys kauimmille lohkoille kuivajakeena. Hyöty on myös se, että letkulevityksessä ei tule tukkoja. Separointijae käytetään kuivikkeeksi lypsylehmien navetassa. Kuivitus tapahtuu automaattisesti kuivituskoneen avulla. Se kiertää kaksi kertaa päivässä (tarvittaessa voi laittaa lisäjaon), tunnistaa tyhjät makuuparsipaikat ja pudottaa kuiviketta niihin. Ikkunat säle/harjatyypiset eli avautuvat useampi säle samanaikaisesti. Ylhäällä yksittäiset säleet, joita pidetään ympäri vuoden auki. Alemmat kolme kappaletta yleensä auki vain kesällä.



Ruokintapuolelle Vectorin (automaattinen ruokintajärjestelmä) hankinta on suunnitteilla, koska appeen tekeminen työllistää yhden henkilön. Liettelevityksessä käytetään urakoitsijaa. Säilörehut tehdään itse. Kaikille eläimille on lukkoaita paikka. Seuraaviin investointi suunnitelmiin kuuluu myös viilennyspuhaltimet.

Navettatyöt on optimoitu työtehokkaiksi, arviolta perustöissä menee tunti aamuin illoin, kolmen henkilön voimin hoidetaan. Karjan maidon solutaso oli ihailtavan alhainen ja tilalla muutenkin terveet lehmät. Se säästää paljon työaikaa, kun sairaiden eläinten hoitoon menee yleensä runsaasti aikaa. Täältä jäi päällimmäisenä mieleen siisteys, työtehokkuus ja lehmien terveys.





Kuudes ja samalla retkemme viimeinen kohde oli kolmen tilan yhteisnavetta, joka on ollut luomutuotannossa jo 30 vuotta. Ay on yhtiömuotona, koska perustettaessa Oy ei ollut vaihtoehto maataloudessa, se on toiminut heillä eikä siksi muutosta Oy:hyn ole tehty. Työvastuut on jaettu selkeästi jokaisen kiinnostuksen ja osaamisen mukaan. Työtunnit laskutetaan yritykseltä. Rehut tuotetaan yrittäjien omilla pelloilla ja ne myydään yhteisyrietykselle.

Tila on lähes täysin rehuomavarainen, myös rypsi viljellään itse. Viljely pinta-ala on 500 ha. Lehmien ruokinnassa mennään kustannustehokkuus edellä, vaikka ei yllätä huipputuotoksiin niin yrityksen talous on pysynyt hyvässä kunnossa. Sekakarja, tosin ovat panostaneet enempi Ay-rotuun. Eläimet ulkoilevat ympärivuotisesti, tarhat sekä talvi- ja kesälaitumet käytössä. Eläinten siirroissa käytetään apuna koulutettuja paimenkoiria.

Vaikka navetta on jo 25 vuotta vanha, se on edelleen toimiva ja aikoinaan tehty ratkaisuja edellä aikaansa muita. Nyt käytössä kaksi lypsyrobotia ja navetassa verhoikkunat. Ruokintapöytä keskellä ja sen toisella puolen syväkuivikeparret ja toisella puolen ns. tavalliset makuuparret parsipedeillä. Yrittäjä koki, että lehmille syväkuivikeparret ovat mieluisampia. Kuivikkeena parsissa käytetään kuivikelantaa.

Imettäjälehmät kiinnostivat retkeläisiä eniten tällä tilalla. Oma emä imettää vasikkaansa ternimaito ajan 3–4 vrk. Sen jälkeen emä siirtyy muiden lehmien sekaan lypsäjien osastolle. Tilalla ei ole koettu, että lehmät pidättäisivät maitoa robotilla imetyksen vuoksi. Vasikat ovat imettäjien kanssa kestokuivikekarsinoissa kolme kuukautta, jonka jälkeen tehdään vieroitus. Imettäjäksi valikoituu lehmiä, joiden maito ei ole ihan priimaa.

Yrittäjä ehdotti kiinnostuneita aloittamaan kokeilun ensin vain yhdellä imettäjälehmällä. Lehmä laitetaan kiinni lukkopöytään, silloin on helpompi opettaa ”vieras” vasikka imemään sitä. Imevälle vasikalle täytyy laskea 10 kg maitoa. Joten esim. 30 kg tuottavalla lehmällä voi olla kolme vasikkaa hoidettavana. Lehmät hoivaavat ja imettävät vasikoita, mutta myös vasikat tuovat hyvinvointia niitä hoitaville lehmille. Tämä toimintatapa vaatii lisätiloja, mutta vasikoiden hoitotyöstä säästyy työtunteja. Vasikat myös oppivat hyvin syömään kiinteitä rehuja ottaessaan mallia lehmistä.



Kiitos kaikille opintomatalla mukana olleille, te teitte siitä onnistuneen!

Matkaraportin teksti ja kuvat: Jenni Kivinen, ProAgria Etelä-Suomi ja
Marjut Vakkilainen, Faba sekä molempien osalta Hämeen Lypsykarjakerho